

**ВЕЋУ ЗА СТУДИЈЕ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТУ У БЕОГРАДУ**

Одлуком већа за студије при Универзитету у Београду од 15. априла 2024. године образована је комисија за оцену и одбрану мастер рада под насловом „Сакрални објекти и простори града Панчева у функцији развоја религијског туризма“ кандидата Слађана Тубића (студијски програм Религија у друштву, култури и европским интеграцијама) у саставу:

Ментор: Проф. др Игор Стаменковић, ванредни професор на Природно-математичком факултету у Новом Саду

Проф. др Зорица Томић, редовни професор Филолошког факултета у Београду

Проф. др Марко Пишев, ванредни професор и виши научни сарадник Филозофског факултета у Београду

Након што је прегледала текст мастер рада, Комисија подноси Већу за студије при Универзитету у Београду следећи

РЕФЕРАТ

о оцени мастер рада

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Кандидат Слађан Тубић рођен је 7. 1. 1987. године у Добоју. Средњу богословску школу „Света Три Јерарха” у Манастиру Крка завршава 2006. године. По завршетку богословије уписује Московску Духовну Академију у Русији. Академију завршава 2009. године и стиче звање црквени историчар. Након завршене академије заснива породицу и рукоположен је за свештеника у Епархији далматинској 2011. године. Као свештеник и вероучитељ службовао је у Далмацији до 2017. године, после чега се са породицом пресељава у Панчево и постаје клирик Епархије банатске. Мастер студије уписује академске 2022-2023. године при Универзитету у Београду на смеру „Религија у друштву, култури и европским интеграцијама“. Након положених свих програмом предвиђених испита, предлаже тему за Мастер рад код ментора проф. др Игора Стаменковића. Тренутно је свештеник и старешина Саборног Храма Успења Пресвете Богородице у Панчеву и катихета у Машинској школи „Панчево“ у Панчеву.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Мастер рад кандидата Слађана Тубића под насловом „Сакрални објекти и простори града Панчева у функцији развоја религијског туризма“ урађен је на 121 страни текста са одговарајућом литературом. Структуру рада осим увода и закључка чини осам поглавља, која су подељена на одговарајућа потпоглавља.

Мастер рад кандидата Слађана Тубића под насловом „Сакрални објекти и простори града Панчева у функцији развоја религијског туризма“ посвећен је истраживању могућности развоја религијског туризма у Панчеву, као и његово унапређење и

укључивање у туристичку понуду града Панчева. Циљ овог мастер рада је да се религијски туризам и туристички потенцијали Панчева квалитетније промовишу, јер град Панчево због свог географског положаја, богате историје, мултиконфесионалности и разноврсности сакралних објеката има могућност за развој верског туризма.

Предговор садржи образложење теме и намеру кандидата да кроз овај мастер рад допринесе што бољем развоју религијског туризма у Панчеву, граду са богатом историјом и разноврсношћу сакралних објеката који за то има огроман потенцијал.

Увод је прво поглавље мастер рада. У уводу се објашњава циљ, предмет и хипотезе рада, затим се објашњавају методе истраживања које се спроводе у раду.

У оквиру **другог поглавља** који носи наслов „Религијски туризам“ и његових потпоглавља изложен је појам, дефиниција, специфичности и карактеристике религијског туризма. Затим се говори о врстама и типологији религијских туриста.

Треће поглавље говори о туристичко-географском положају града Панчева и његове околине. У овом поглављу је представљен такође саобраћајни положај града, друмски, жељезнички, водени и ваздушни.

У **четвртном поглављу** и његовим потпоглављима изложене су природне и туристичке вредности града Панчева и његове околине. У њему су обухваћени рељеф, климатске и хидролошке карактеристике. Посебан осврт је на рељеф и биогеографске туристичке вредности града и околних места.

Пето поглавље говори о друштвено-географским карактеристикама Панчева. Ово поглавље обухвата настанак и развој Панчева. Садржај овог поглавља и његових потпоглавља описује Панчево кроз његову дугу историју, под турском управом, затим под управом аустријске царевине као војнограничарски град, период после Првог светског рата када је Панчево потпадало под управу Краљевине СХС, Панчево у Другом светском рату и период после Другог светског рата до данас. Кроз историју града се прати инфраструктурни и индустријски развој града, структура и насељавање становништва разних конфесионалности итд.

Шесто поглавље са потпоглављима посвећено је сакралним објектима и просторима разних конфесија који се налазе у граду Панчеву. Описан је историјат сакралних објеката и простора од градње па до данас, њихова богатства и вредности које поседују са чиме би се требали упознати и посетиоци који ове објекте обилазе. Први и најважнији сакрални објекат јесте Манастир Војловица из XVI века. То је један од најважнијих културно-историјских споменика у Банату. Манастир је посебно специфичан и привлачи пажњу многих посетилаца јер се налази у кругу индустријског постројења Рафинерија нафте Панчево. Даље се у овом поглављу говори о Саборном Храму Успења Пресвете Богородице који се још назива и Црква са два торња, збирци портрета и библиотеци која се налази при овом храму, затим о репрезентативном простору светосавског дома. Затим се говори о Преображенском храму у Панчеву и о његовом чувеном иконостасу који се насликао чувени сликар Урош Предић. Даље, у овом поглављу је описан настанак и историјат римокатоличких сакралних објеката, Цркве Светог Карла Боромејског са миноритским самостаном и Цркве Свете Ане коју је изградио чувени панчевачки индустријалац Ђорђе Вајферт, које имају велики значај за овај град. Поред ових објеката у Панчеву се налазе још две Евангелистичке и две Реформатске цркве које су изграђене крајем XIX и почетком XX века. Поред њих ту су још и Румунска православна капела у самом центру града и остаци јеврејске синагоге. Јеврејска заједница је имала синагогу, један од најлепших сакралних објеката у Панчеву, која је срушена после Другог светског рата, што сведоче данашњи остаци ове грађевине. Свака од ових верских заједница имала је и своје гробље на територији града, па је у овом поглављу изложен и историјат настанка гробаља и капела које се на њима налазе. На крају овог поглавља описани су споменици, крстови и кипови који се налазе у Панчеву. Први и најважнији јесте православних крст на Тргу краља Петра, римокатолички крст у Доњем граду и православни крст у Горњем граду, затим кипови Светог Флоријана, Светог Јована Непомука, кип Свете Тројице, споменик у порти Успенског храма и слика Светог Венделина на углу једне приватне куће у центру града.

У **седмом поглављу** се говори о духовним манифестацијама и Панчевачком српском црквеном певачком друштву и њиховом хору. Панчевачко српско црквено певачко друштво је најстарије певачко друштво у српству и обележава 186 година непрекидног постојања и певања у Храму Успења Пресвете Богородице у Панчеву. Ово

друштво заједно са црквеном општином организује у току године две духовне манифестације. Прва је међународни фестивал „Панчевачки дани духовне музике“ који је јединствен на простору Војводине, а друга манифестација је „Дани прота Васе“ у Панчеву. Ове две манифестације привлаче велики број посетилаца и хорове и госте из иностранства.

У осмом поглављу урађена је анализа и анкетно истраживање. Анкетно истраживање вршено је у Панчеву 2023. године поводом Међународног дана туризма. Тог дана, УГ „Посети Панчево“, реализовало је пројекат обележавања Међународног дана туризма, пешачким турама кроз град, од којих је једна од тура била посвећена верском туризму и носила назив „Верско Панчево“. Заинтересовани грађани и посетиоци могли су да посете верске објекте, у којима су их дочекивали свештеници следећих цркава и храмова: Храма Успења Пресвете Богородице, Храма Преображења Господњег, Цркве Светог Карла Боромејског, Евангелистичке цркве, као и да посете остатке Синагоге и Реформаторску цркву. По завршетку обиласка верских објеката, у дворишту Реформаторске цркве, присутнима је подељено 100 упитника, а 92 испитаника су вратила попуњен упитник. Први део упитника чинила су питања везана за социодемографске карактеристике посетилаца (старост, пол, запослење). Други део се односио на верске мотиве и оцену задовољства посетилаца оваквим догађајем. Резултати истраживања користе се за проверу хипотезе од које се пошло у овом раду, а то је да верски објекти града Панчева могу да допринесу развоју религијског туризма овог подручја.

У деветом поглављу приказана је SWOT анализа, њено опште значење, а затим релевантне снаге и слабости, прилике и претње. Помоћу ове анализе оцењен је туристички потенцијал сакралних објеката и простора града Панчева.

Десето поглавље је закључак који садржи конкретно указивање да Панчево има велики потенцијал за развој религијског туризма који није искоришћен на одговарајући начин. Иако поседује добру природну и друштвену основу, близину великих градских центара, попут Београда и Новог Сада, не постоје планови и програми за унапређење и развој. Када је у питању информисаност локалног становништва о значају културно-историјских споменика, треба нагласити да је степен знања на изузетно ниском нивоу и да је потребно информисати и едуковати становништво и о свим могућностима и

предностима које би туризам донео, али и о важности о верских објеката за наш духовни раст и развој. У том смислу потребно је организовати разне трибине и предавања, између осталог и због ширења свести о неопходности заштите средине у којој живимо, како због нас, тако и због будућих нараштаја. Може се закључити да постоје сви услови за туристичку афирмацију верских и сакралних објеката на подручју града. Обједињавањем наведених туристичких вредности у јединствен туристички производ, са неопходном инфраструктуром, верски туризам би у Панчеву добио на значају и постао развојна шанса, јер би могао да привуче туристе различитих вера и нација. На основу спроведеног истраживања у закључку је наведено да хипотеза од које се пошло у раду, да верски објекти града Панчева могу да допринесу развоју религијског туризма овог подручја се прихвата.

У **једанаестом поглављу**, које је и последње поглавље, приказан је списак коришћене литратуре и интернет адреса које су уз примарну и секундарну литературу помогле аутору у изради овог рада.

ЗАКЉУЧАК

Анализирајући мастер рад „Сакрални објекти и простори града Панчева у функцији развоја религијског туризма“, који је написао кандидат Слађан Тубић, чланови комисије су се сложили у оцени да је поменути рад написан у складу са пријавом и да је плод самосталног истраживања. Користећи се адекватним методама, аутор овог рада је на методолошки добар начин анализирао и изнео добар део релевантних сегмената одбране теме. Само истраживање аутора овог рада потврдило је ваљаност изабране теме. Основни концепт рада је добро осмишљен и структура ваљано разрађена. Адекватна методологија приступа којом се кандидат служио као и сами резултати рада, пружили су трочлавној Комисији довољно основа за доношење закључка да је кандидат написао рад који апсолутно задовољава критеријуме за позитивну оцену.

Разматрајући и анализирајући структуру рада и наведене констатације Комисија доноси закључак да мастер рад „Сакрални објекти и простори града Панчева у функцији развоја религијског туризма“, кандидата Слађана Тубића, испуњава потребне услове за јавну одбрану.

Београд, 09.12.2024. године

Комисија

- Проф. др Игор Стаменковић, Природно-математички факултет у Новом Саду, ментор

Потпис: _____

- Проф. др Зорица Томић, редовни професор Филолошког факултета у Београду

Потпис: _____

- Проф. др Марко Пишев, ванредни професор и виши научни сарадник Филозофског факултета у Београду

Потпис: _____